Bakgrunn for vedtak

Endringer på tidligere konsesjonsgitte anlegg til Harbaksfjellet og Kvenndalsfjellet vindkraftverk

Åfjord kommune i Sør-Trøndelag fylke

Norges vassdrags- og energidirektorat

Tiltakshaver	Fosen Vind DA
Referanse	201104677-45, 200801169-131
Dato	01.12.2017
Ansvarlig	Siv Sannem Inderberg
Saksbehandler	Lisa Vedeld Hammer

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor	Region Midt-Norge	Region Nord	Region Sør	Region Vest	Region Øst
Middelthunsgate 29	Vestre Rosten 81	Kongens gate 14-18	Anton Jenssensgate 7	Naustdalsvegen. 1B	Vangsveien 73
Postboks 5091, Majorstuen			Postboks 2124		Postboks 4223
0301 OSLO	7075 TILLER	8514 NARVIK	3103 TØNSBERG	6800 FØRDE	2307 HAMAR

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i dag fattet vedtak om å gi Fosen Vind DA tillatelse til flere endringer på tidligere konsesjonsgitte nettanlegg for Harbaksfjellet og Kvenndalsfjellet vindkraftverk. Tillatelsen innebærer nye plasseringer av transformatorstasjonene internt i vindkraftverkene og justering av traseen for 132 kV kraftledningen mellom vindkraftverkene og Hubakken transformatorstasjon. NVE har også gitt tillatelse til å endre adkomstvegen til Harbaksfjellet vindkraftverk. Samtidig gir NVE også Fosen Vind samtykke til ekspropriasjon av grunn- og rettigheter til bygging og drift av anleggene.

Innhold

Sammendrag ... 1
Innhold ... 1
1 Søknadene ... 1
1.1 Omsøkte tiltak ... 1
2 NVEs behandling av søknadene ... 2
2.1 Høring av konsesjonssøknader ... 2
2.2 Innkomne merknader ... 2
3 NVEs vurdering av søknader etter energiloven ... 3
3.1 Beskrivelse av omsøkte endringer ... 3
3.2 Vurdering av virkninger av omsøkte endringer ... 6
4 NVEs oppsummering og vedtak etter energiloven ... 10
4.1 Vedtak ... 10
5 NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ... 10
5.1 Hjemmel ... 10
5.2 Omfang av ekspropriasjon ... 11
5.3 Interesseavveining ... 11
5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon ... 11
5.5 Forhåndstiltredelse ... 12

1 Søknadene

1.1 Omsøkte tiltak

Fosen Vind DA søker om tillatelse til endringer av tidligere konsesjonsgitte nettilknytning av Harbaksfjellet og Kvenndalsfjellet vindkraftverk. Fosen Vind søker også om tillatelse til å endre adkomstvegen til Harbaksfjellet vindkraftverk. Harbaksfjellet vindkraftverk fikk anleggskonsesjon i november 2004, mens Kvenndalsfjellet vindkraftverk fikk konsesjon i juli 2010. Konsesjonen til Kvenndalsfjellet vindkraftverk ble påklaget og Olje- og energidepartementet har behandlet klagene og gitt vindkraftverket endelig konsesjon den 26.8.2013. Som en del av disse konsesjonene er det gitt tillatelse til en ny 132 kV kraftledning fra Harbaksfjellet vindkraftverk, via Kvennsdalsfjellet vindkraftverk til Hubakken transformatorstasjon. Under detaljplanleggingen av vindkraftverkene har det blitt behov for å endre plasseringen av transformatorstasjonene i vindkraftverkene og for å justere traseen for kraftledningen og adkomstvegen til Harbaksfjellet vindkraftverk. Fosen Vind søker også om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter oreigningsloven §§ 19 og 25.

I epost av 25.10.2017 søker Fosen vind om tillatelse til å kable de siste 100 meterne av 132 kV kraftledningen inn til Hubakken transformatorstasjon. Bakgrunnen for denne søknaden er at det skal

etableres et GIS-anlegg i Hubakken transformatorstasjon og at det ikke er mulig å koble til en luftisolert ledning, slik at det må føres kabel inn til stasjonen.

Ifølge Fosen Vind er mesteparten av arealet jordkabelen berører allerede klausulert gjennom eksisterende kraftledninger. Endringen berører ikke noen nye grunneiere som ikke allerede er omfattet av opprinnelig endringssøknad og ekspropriasjonssøknad. Jordkabelen er drøftet med berørte grunneiere og Fosen Vind informerer i epost av 23.11.2017 det er inngått minnelig avtale med grunneier.

2 NVEs behandling av søknadene

NVE behandler konsesjonssøknadene etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover som kulturminneloven og naturmangfoldloven, i tillegg til at anlegget må merkes i henhold til gjeldende retningslinjer i forskrift for merking av luftfartshindre.

2.1 Høring av konsesjonssøknader

Konsesjonssøknadene ble sendt på høring 29.6.2017. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 30.8.2017. Åfjord kommune ble bedt om å legge søknaden ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknaden med konsekvensutredning ble kunngjort i Adresseavisa, Fosnafolket og Norsk lysingsblad. Søknaden ble sendt på høring til Åfjord kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune, TrønderEnergi Nett, Statens vegvesen, Sametinget, reinbeitedistriktene med deres advokater, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag og Fosen naturvernforening.

Søknaden om å få fremføre kabel siste stykket inn mot Hubakken transformatorstasjon har NVE unnlat høring i medhold av energiloven § 2-1.

2.2 Innkomne merknader

NVE mottok totalt 3 høringsuttalelser til søknadene. Uttalelsene er sammenfattet nedenfor. Fosen vind kommenterte uttalelsen fra Fylkesmannen i epost av 16.10.2017.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag uttaler seg til søknadene i brev av 28.8.2017. Fylkesmannen kan ikke se at de omsøkte endringene vil medføre konsekvenser for landbruket i området. Fylkesmannen kommenterer at endringen vil medføre at ledningstraseen ligger høyere i terrenget og blir mer synlig. Dette mener Fylkesmannen ikke er vurdert i særlig grad i søknaden. Fylkesmannen mener plassering av master og kamuflerende tiltak bør vurderes. Ifølge Fylkesmannen er både Harbaksfjellet og Kvenndalsfjellet opprinnelig vinterbeite for nordgruppen i Fosen Reinbeitedistrikt. Fylkesmannen vurderer at begge områdene er tapt som vinterbeite ved etablering av vindkraftverk, slik at de omsøke endringene er av mindre relevans. Fylkesmannen mener at ny veg til Harbaksfjellet er mer eksponert og dekker en større del av terrenget ut til halvøya. Den har dermed større barriere-effekt enn opprinnelig vei og vanskeliggjør i større grad tradisjonell flytting ut til Harbaksfjellet. Ny transformatorstasjon i Kvenndalsfjellet vindkraftverk vil komme i området der det er markert flyttlei i reindriftas arealbrukskart. Transformatorstasjonen kan dermed gjøre det vanskeligere å bruke flyttleia og vinterbeitene lenger vest dersom dette blir aktuelt. Fylkesmannen har ingen merknader til ny adkomstveg til Kvenndalsfjellet eller endring av ledningstraseen til Harbaksfjellet.

Sametinget uttaler seg til søknadene i brev av 30.8.2017. Sametinget har befart deler av de omsøkte områdene og anser at det ikke er nødvendig med ytterligere undersøkelser. Undersøkelsesplikten i

henhold til kulturminneloven § 9 er dermed oppfylt for de omsøkte tiltakene. Sametinget presiserer at denne uttalelsen kun gjelder for de nå omsøkte tiltakene og ikke prosjektene generelt. Sametinget forutsetter at planlegging og vedtak av tiltaket skjer i dialog med reindrifta i området. Det forutsettes også at detaljplanlegging av vegen, dersom det blir gitt tillatelse, skjer i dialog med reindrifta.

Sør-Trøndelag fylkeskommune uttaler seg i e-post av 14.8.2017. Fylkeskommunen viser til at områdene er avklart med hensyn til eldre tids arkeologi. Fylkeskommunen kan ikke se at omsøkte endringer vil ha noen negative konsekvenser for interessene de skal ivareta.

3 NVEs vurdering av søknader etter energiloven

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

I dette kapittelet vil NVE redegjøre for vår vurdering av de omsøkte anleggene og innkomne merknader. Først beskrives de omsøkte endringene og deretter gjøres en vurdering av virkningene endringene kan medføre.

3.1 Beskrivelse av omsøkte endringer

Endringer for Harbaksfjellet vindkraftverk

Fosen Vind søker om tillatelse til å endre traseen for adkomstvegen, plasseringen av transformatorstasjonen i Harbaksfjellet vindkraftverk og å endre traseen for 132 kV nettilknytningen. Gjennom detaljprosjekteringen av vindkraftverket er plasseringen av transformatorstasjonen internt i vindkraftverket endret. Transformatorstasjonen planlegges ca. 100 meter sør for vatn 304 Stivatna (se figur 4). Fosen Vind søker også om å endre kraftledningstraseen, noe som medfører at man får en noe lengre luftledning, men Fosen Vind mener dette veies opp med at man får noe kortere jordkabler og redusert elektrisk tap i vindkraftverket. Noe av begrunnelsen for å endre traseen er for å ivareta innspill fra grunneiere i området om å legge traseen bort fra stien mellom Salbuvikvatnet og Lavatnet som betraktes som et nyere tids kulturminne.

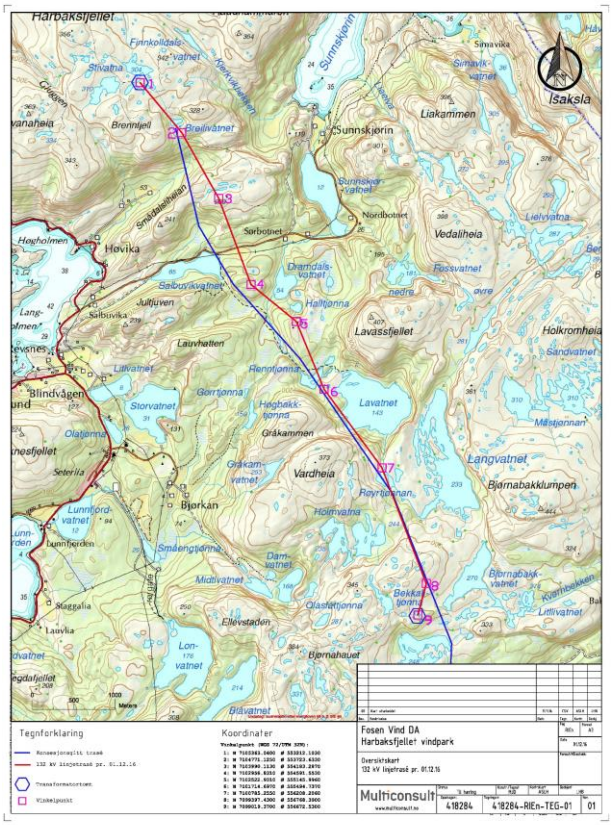

Figur 1: Detaljkart av endret trasé fra Harbaksfjellet. Omsøkt trasé i rød, tidligere konsesjonsgitt i blå.

I søknad av 23.6.2017 søker Fosen Vind DA om tillatelse til å endre tidligere konsesjonsgitte adkomstveg til Harbaksfjellet vindkraftverk. Den konsesjonsgitte adkomstvegen fra Høvika har vist seg å være krevende å bygge og ville medført anleggelse av en snuplass på Bryggnesodden. Ny adkomstveg planlegges fra Skjøravegen. Vegen tar av fra fv. 32 ved Salbuvikkrysset og følger Skjøravegen 1,2 km før den tar av nordover i ny trasé over ca. 3,7 km opp til vindkraftverket. Adkomstvegen går nordøstover fra Skjørnvegen over Smådalsliheian og deretter nordvestover ned i Høvikskardet før den fortsetter opp mot planområdet. Dette alternativet gir et bedre stigningsforhold på denne strekningen. Ifølge Fosen Vind har den nye adkomstvegen et større massebehov, krever noe mer spregningsarbeid, og er ca. 360 meter lenger. Den er allikevel ca. 10,4 millioner billigere enn den tidligere konsesjonsgitte løsningen. Dette skyldes primært at man slipper å utbedre en del av fv. 32, samt at man slipper å etablere snuplass på Bryggnesodden.

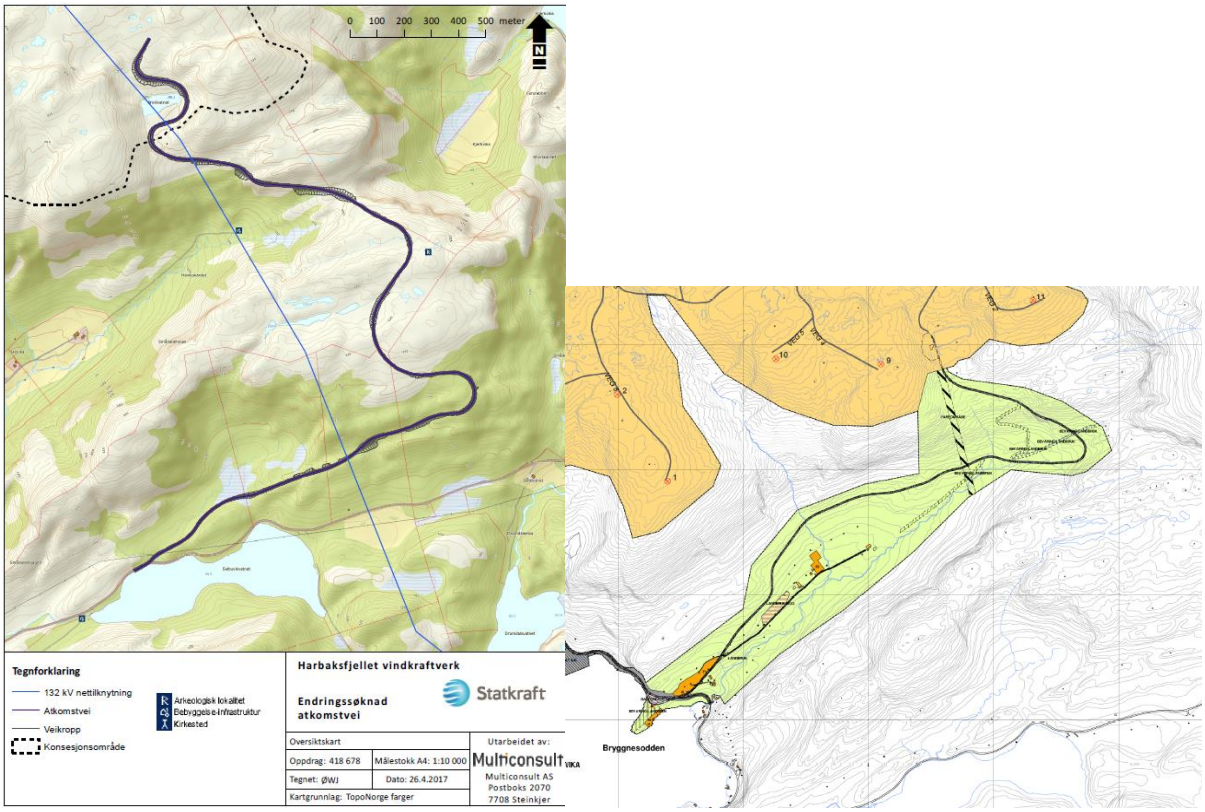

Figur 1: Omsøkt adkomstveg til venstre og tidligere konsesjonsgitt løsning til høyre.

Endringer for Kvenndalsfjellet vindkraftverk

Fosen Vind søker om tillatelse til å endre plasseringen av transformatorstasjonen i vindkraftverket, samt å justere kraftledningstraseen. Transformatorstasjonen søkes etablert midt mellom Bekkavatnet, Bekkalitjønna og Bjørnabakkvatnet. Nettilknytningen mellom Harbaksfjellet vindkraftverk og Hubakken transformatorstasjon planlegges lagt innom den nye transformatorstasjonen, i stedet for en avgreining med jordkabel som tidligere omsøkt. Det søkes også om justeringer av traseen, blant annet ved Dolmset for å ivareta innspill fra grunneiere som ønsket større avstand mellom kraftledningen og bebyggelse. Fosen Vind mener den økte kostnaden av den tekniske løsningen oppveies av at tidligere konsesjonsgitt 132 kV jordkabel ikke lenger bygges. Totalt sett mener Fosen Vind at kostnadene ved ny løsning ikke avviker vesentlig fra kostnadene ved opprinnelig konsesjonsgitt løsning.

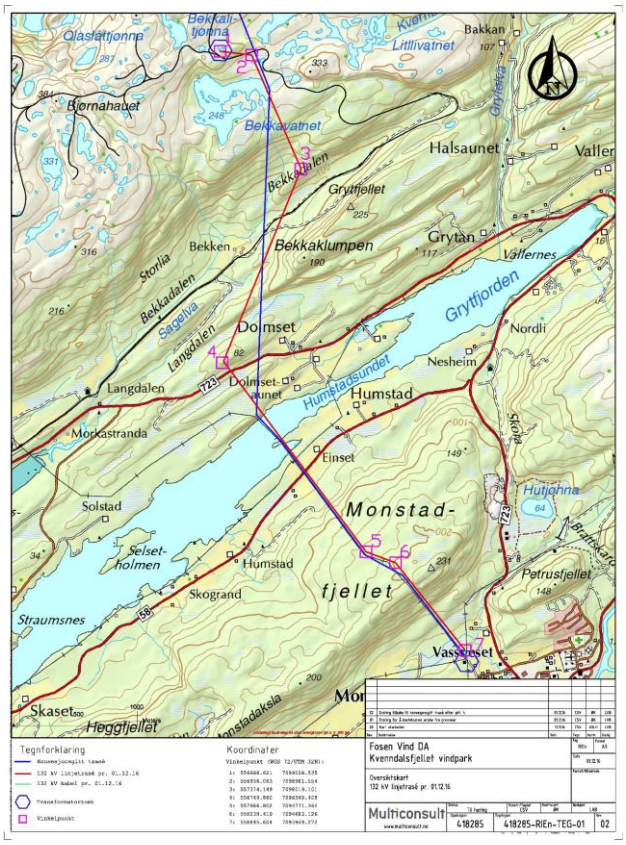

Figur 3: Detaljkart av traséjusteringer for Kvenndalsfjellet vindkraftverk. Omsøkt trasé i rød, tidligere konsesjonsgitt i blå.

3.2 Vurdering av virkninger av omsøkte endringer

NVE gjør i dette kapittelet en tematisk vurdering av virkningene de omsøkte endringene kan medføre.

Tekniske og økonomiske vurderinger

Fosen vind søker om å to mindre endringer av den tekniske løsningen; de søker om tillatelse til å endre måten Kvenndalsfjellet vindkraftverk tilknyttes 132 kV ledningen og de søker om å kable de siste 100 meterne inn til Hubakken transformatorstasjon. Å tilknytte Kvenndalsfjellet transformatorstasjon direkte til 132 kV ledningen anser NVE som en bedre løsning enn å tilknytte med en 1,6 km lang jordkabel. Å kable de siste 100 meterne inn til Hubakken transformatorstasjon mener NVE ikke vil medføre endrede virkninger for de tekniske vurderingene.

NVE legger til grunn at Fosen vinds vurdering av at de omsøkte endringene totalt sett ikke medfører særlige økte kostnader.

Visuelle virkninger

Fylkesmannen kommenterer at endringen vil medføre at ledningstraseen ligger høyere i terrenget og blir mer synlig. Dette mener Fylkesmannen ikke er vurdert i særlig grad i søknaden. Fylkesmannen mener plassering av master og kamuflerende tiltak bør vurderes. Fosen Vind har i epost av 16.10.2017 kommentert uttalelsen fra Fylkesmannen vedrørende at ledningen blir mer synlig. Fosen Vind antar det er justeringen mellom mast 4 og 5 det er snakk om ettersom det ellers i traseen ikke er gjort endringer som i særlig grad endrer hvor høyt i terrenget traseen blir liggende. Fosen Vind viser til at i

dette området er endring omsøkt etter ønske fra grunneierne for å øke avstanden til en gammel kjerreveg/sti som har kulturhistorisk verdi. En flytting opp fra dalen må nødvendigvis medføre at traseen blir noe mer synlig. Fosen Vind mener dette skjer i et lite landskapsrom med begrenset innsyn.

NVE legger til grunn at kraftledningstraseen i det nevnte området blir liggende høyere i terrenget og at mastene kan bli mer synlig. Samtidig vektlegger NVE at denne endringen er omsøkt som et ønske fra de berørte grunneierne som mener det er viktigere å øke avstanden til kjerrevegen. Totalt sett mener NVE at de visuelle virkningene av de omsøkte endringene er marginale. Fosen vind viser i epost av 17.10.2017 at det de tenker å benytte H-master i kompositt eller H-master i tre med kryssavstivning. NVE mener mastetypen er godt tilpasset landskapet de skal gå i og at noen ytterligere kamuflering ikke er nødvendig for å redusere de visuelle virkningene.

Fosen Vind søker om tillatelse til å kable de ca. 100 siste meterne inn mot Hubakken transformatorstasjon. Det betyr at det ikke er behov for et ryddebelte gjennom skogholtet ved transformatorstasjonen og mer vegetasjon kan bli stående og skjerme for innsyn. NVE mener dette vil være positivt.

Figur 4: Omsøkt kabel inn mot Hubakken transformatorstasjon i lilla.

Fosen Vind vurderer at den nedre delen av den nye vegtraséen til Harbaksfjellet ligger i urørt terreng, og at det er lite innsyn mot området fra bebygde områder i Stokksund, Høvika, Sunnskjørin. Øverste del av atkomstveien ligger nesten felles med Høvika-alternativene og passerer samme brattparti, men kan pga. høyere inngang gå noe høyere og dermed i litt slakere terreng. NVE legger til grunn at de visuelle virkningene av den omsøkte vegen ikke er særlig endrede sammenlignet med den konsesjonsgitte traseen.

Kulturminner

Av søknadene fremkommer det at ledningstraseen ved Harbaksfjellet legges lengre unna stien mellom Salbuvikvantnet og Lavatnet som betraktes som et nyere tids kulturminne. I Høvikskardet krysser både ny og konsesjonsgitt adkomstveg et nyere tids kulturminne (en håndbygget kjerreveg). Videre er det registrert et automatisk fredet samisk kulturminne ca. 45 meter øst for vegens senterlinje oppe på Smådalsliheian som Fosen Vind vil hensynta i detaljprosjekteringen. Ifølge Fosen Vind undersøkte Sametinget den alternative traseen for adkomstveien til Harbakfjellet sommeren 2016. Potensialet for funn anses som lavt i dette området og det ble ikke påvist noen fredete, samiske kulturminner.

Sametinget uttaler at de ikke har kulturminnefaglige innvendinger til den nye atkomstveien og at de har befart deler av de omsøkte områdene og anser at det ikke er nødvendig med ytterligere undersøkelser. Undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 er dermed oppfylt for de omsøkte tiltakene, ifølge Sametinget. Sametinget presiserer at denne uttalelsen kun gjelder for de nå omsøkte tiltakene og ikke prosjektene generelt. Sør-Trøndelag fylkeskommune viser til at områdene er avklart med hensyn til eldre tids arkeologi. Fylkeskommunen kan ikke se at omsøkte endringer vil ha noen negative konsekvenser for interessene de skal ivareta.

NVE konstaterer at de omsøkte endringene ikke forventes å gi endrede virkninger for kulturminner. NVE forutsetter at eventuelle funn av kulturminner under anleggsarbeidet varsles til fylkeskommunen og at alt arbeid stanses inntil vedkommende myndighet har vurdert funnet, jf. Kulturminneloven § 8, 2. ledd.

Naturmangfold

Fosen Vind har i søknadene gjort en vurdering av endrede virkninger for naturmangfold. Fosen Vind har søknaden gjort søk i Artskart og Naturbase, samt benyttet eksisterende informasjon fra forundersøkelser som er gjennomført for vindkraftverkene på Fosen.

Det fremgår at de omsøkte endringene ikke medfører særlig større konsekvenser for registrerte naturverdier. Men de omsøkte endringene gjør at transformatorstasjonene og ledningen kommer nærmere registrerte hekkelokaliteter for fuglearter som smålom, vandrefalk, storfugl, fiskemåke og stokkand. Transformatorstasjonene ligger inne i planområdet, omkranset av turbiner og veger. Totalt sett mener Fosen Vind at de negative virkningene ikke endres særlig ved de omsøkte endringene. NVE mener de omsøkte justeringene av kraftledningstraseen og endret plassering av transformatorstasjonene ikke medfører særlige endrede virkninger for fugl ettersom det er snakk om mindre justeringer.

Samtidig mener NVE det bør gjøres en ny vurdering av mulige avbøtende tiltak for fugl. Det er mange år siden konsesjonen (2004) ble gitt og det er innhentet ny informasjon om naturmangfoldet i dette området. I tillegg er generelle kunnskapsgrunnlaget om virkninger av kraftledninger og fugl bedre enn for 13 år siden. NVE vurderer at det mellom Dramdalsvatnet og Bekkavatnet kan være grunnlag for å vurdere merking av linene for å redusere kollisjonsfaren for fugl. Dette er et område med mange små vann og der det er registrert flere viktige fuglearter (som storlom, stokkand, vandrefalk, fiskemåke og storfugl). Ved utbygging av Kvenndalsfjellet vindkraftverk kan man se for seg at fugler som holder til i dette området vil trekke nordøstover til området der ledningen skal krysse og det kan derfor vurderes som hensiktsmessig å merke linene i dette området. Ved kryssingen av Humstadsundet skal ledningen gå parallelt med eksisterende 22 kV ledning, noe som medfører at man vil få liner i ulike høyder. NVE mener dette kan være med på å øke kollisjonsfaren for fugl. Erfaringsmessig trekker fugler innover fjorder og opp i fjellet, NVE mener derfor at spennet over Humstadsundet og ledningen mellom Dramdalsvatnet og Bekkavatnet bør merkes.

Fosen Vind estimerer at å merke ledningen med grisehaler vil koste 100 000 kroner for ca. 300 meter. NVEs erfaringstall når det gjelder kostnader for bruk av grisehaler på en 132 kV ledning er ca. 15 000 -20 000 kroner per km. Slik NVE forstår det er det monteringen som utgjør største del av kostnaden. NVE konstaterer at Fosen vind sine kostnadstall er basert på en ledning der grisehalene monteres på linen i etterkant av at linen er hengt opp i mastene. Strekningene som NVE mener det kan være hensiktsmessig å merke, er ca. 6 km. NVE legger til grunn at Fosen vind kan redusere den estimerte kostnaden ved å endre monteringsmetoden av grisehalene. NVE mener derfor at merkostnaden på ca.

90 000 - 120 000 for å etablere grisehaler på disse to strekningene kan forsvares utfra at vi mener ledningen kan utgjøre en kollisjonsrisiko for fugl i disse områdene.

Av arter med rødlistestatus/arter av nasjonal forvaltningsinteresse er det nærliggende forekomster av alm og gullprikklav (begge VU, begge utsatte ved hogst) som har størst verdi. Her er forskjellen mellom konsesjonsgitt og endret trasé hhv. liten/ingen for alm og ingen forskjell for gullprikklav. Funn/lokaliteter innlagt i Artskart for de to artene blir ikke direkte berørt, men avstandene er ikke større enn 45-50 meter fra ryddebeltekant. NVE legger til grunn at alm og gullprikklav, ikke vil få endrede virkninger som følge av de omsøkte justeringene, men at forekomstene bør merkes under anleggsarbeidet.

Når det gjelder adkomstvegen så vurderes den av Fosen Vind å ha noe mindre negative virkninger for naturmiljø enn den konsesjonsgitte vegen. Den omsøkte vegen berører ingen vernede naturverdier, utvalgte naturtyper eller forekomster av rødlistearter.

NVE vurderer at de omsøkte endringene av adkomstvegen, kraftledningstraseen og plassering av transformatorstasjonene ikke vil ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen for truede og sårbare arter. NVE mener derfor at tiltakene ikke vil komme i strid med forvaltningsmål for arter, jf. Naturmangfoldloven § 5.

NVE har redegjort for hvilke naturmangfoldverdier som kan bli berørt av de omsøkte endringene, og hvordan de kan bli berørt, jf. Naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE viser også til tidligere vurderinger gjort av NVE og OED i forbindelse med konsesjonsvedtaket. Etter NVEs vurdering vil ikke disse omsøkte endringene medføre konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Ettersom helheten av disse tiltakene tidligere er vurdert av både NVE og OED, og NVEs vurdering av de omsøkte endringene ikke vil øke belastningen, vil NVE ikke gjøre noen nærmere vurdering av den samlede belastningen for naturmangfold, jf. Naturmangfoldloven § 10.

Virkninger for reindrift

Sametinget forutsetter at planlegging og vedtak av tiltaket skjer i dialog med reindrifta i området. Det forutsettes også at detaljplanlegging av vegen, dersom det blir gitt tillatelse, skjer i dialog med reindrifta. Ifølge Fylkesmannen er både Harbaksfjellet og Kvenndalsfjellet opprinnelig vinterbeite for nordgruppen i Fosen Reinbeitedistrikt. Fylkesmannen vurderer at begge områdene er tapt som vinterbeite ved etablering av vindkraftverk, slik at de omsøke endringene er av mindre relevans. Fylkesmannen mener at ny vei til Harbaksfjellet er mer eksponert og dekker en større del av terrenget ut til halvøya. Den har dermed større barriere-effekt enn opprinnelig vei og vanskeliggjør i større grad tradisjonell flytting ut til Harbaksfjellet. Ny transformatorstasjon i Kvenndalsfjellet vindkraftverk til komme i området der det er markert flyttlei i reindriftas arealbrukskart. Transformatorstasjonen kan dermed gjøre det vanskeligere å bruke flyttleia og vinterbeitene lenger vest dersom dette blir aktuelt.

Ifølge Fosen Vind vil den nye adkomstvegen berøre området som knytter reinbeiter på Harbaksfjellet til de sentrale beiteområdene, i litt større grad enn konsesjonsgitt adkomstveg. Fosen Vind vurderer at adkomstvegen i seg selv ikke vil ha noen barriereeffekt for reinens naturlige bevegelser såframt det ikke blir for bratte skjæringer/fyllinger eller lange strekninger med rekkverk på tvers av trekkretningen for reinen. Utmarken opp mot Harbaksfjellet i sør er ikke spesifikt angitt som trekklei eller flyttlei. Området ligger i berørt vinterbeite, men Harbaksfjellet er et perifert bruksområde som ikke har vært i aktivt bruk på noen tiår, da det av reindriften anses som vanskelig tilgjengelig.

NVE konstaterer at den omsøkte adkomstvegen vil kunne berøre området som knytter reinbeiter på Harbaksfjellet til de sentrale beiteområdene i litt større grad enn tidligere konsesjonsgitt adkomstveg.

Betydningen av endringen er etter NVEs vurdering marginal sett for prosjektene som helhet. Når det gjelder dialog med reindrifta, viser NVE til konsesjonsvilkår nr. 7 i anleggskonsesjonen til Harbaksfjellet vindkraftverk av 22.2.2016. Her framkommer det at anlegget, herunder adkomstvegen, skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan). Planen skal utarbeides i kontakt med driftsgruppe nord i Fosen reinbeitedistrikt. NVE legger til grunn at ovennevnte konsesjonsvilkår vil ivareta krav om videre dialog med reindriften i området.

4 NVEs oppsummering og vedtak etter energiloven

NVE og OED har tidligere gitt konsesjon til utbygging av Harbaksfjellet og Kvenndalsfjellet vindkraftverk med nettanlegg. NVE har i dette notatet vurdert virkningene av de omsøkte endringene og om de er akseptable for allmenne og private interesser. NVE mener de omsøkte justeringene ikke medfører nye ulemper av betydning og at de samlet sett reduserer virkningene for de nære omgivelsene.

4.1 Vedtak

I medhold av energiloven § 3-1 Fosen Vind tillatelse til følgende endringer i anleggskonsesjon for Harbaksfjellet og Kvenndalsfjellet vindkraftverk med nettilknytninger:

- Ny plassering av transformatorstasjon ved Stivatna i Harbaksfjellet vindkraftverk
- Ny plassering av transformatorstasjon ved Bekkavatnet i Kvenndalsfjellet vindkraftverk
- Flere mindre traséendringer av den ca. 13,5 km lange 132 kV nettilknytningen av vindkraftverkene
- Ny trasé for adkomstveg til Harbaksfjellet vindkraftverk fra Skjøraveien

Energimyndighetene har i medhold av energiloven myndighet til å fastsette hvilke vilkår et anlegg skal bygges og driftes etter. NVE har tidligere konsesjoner til Fosen Vind satt vilkår om utarbeidelse av en miljø-, transport og anleggsplan (MTA-plan) og detaljplan. De konsesjonsgitte endringene må legges til grunn for MTA.

5 NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønnssak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. oreigningslova § 12.

5.1 Hjemmel

Fosen Vind har i medhold av oreigningslova § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Oreigningslova § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg*.»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Totalt blir ca. 45 grunneiere berørt av tiltakene som NVE meddeler konsesjon til.

5.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Fosen Vind søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Kraftledningsgaten*

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør normalt en ca. 30 meter bred trasé for 132 kV luftledning. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

- *Adkomstveg*

  Adkomstvegen til Harbaksfjellet vindkraftverk vil være ca. 3,7 km lang og ha en kjørebredde på ca. 6 meter. Det vil være noe breddeutvidelse i avkjøringen fra Skjøraveien og det etableres møteplasser underveis.

- *Lagring, ferdsel og transport*

  Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengtransport i ledningstraséen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.

5.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd: *«Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.»* Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningssikkerhet og utbygging av ny fornybar kraftproduksjon skal avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3. NVE mener de konsesjonsgitte endringene medfører mindre virkninger for samfunnet totalt sett, enn den løsningen som det tidligere er gitt konsesjon og ekspropriasjonstillatelse for.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener likevel at de samfunnsmessig fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre. Vilkåret i oreigningslova § 2, annet ledd er derfor oppfylt.

5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter oreigningslova § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Fosen Vind har søkt om. Det vises til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 201104677-47.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. oreigningslova § 16.

NVE forutsetter at Fosen Vind forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

5.5 Forhåndstiltredelse

Fosen Vind søker også om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.